

МИСТИЧНИОТ ОДБЛЕСОК НА

Основните пораки на карневалот се: новото лето да се дочека со радост, здравје и берикет, да се изгонат злите духови и да се исмеат сите особини на луѓето и на тој ден, барем под маските, да се почувствува она што се посакувало во реалниот живот - да се биде среќен, весел и радосен.

Вевчанскиот карневал, стар колку и самото Вевчани, е интересен спој меѓу паганското и современото. По своите специфични особености се разликува од сите други карневали во светот.

и тапани. Со тоа тие всушност ја започнаа својата 24-часовна игра на старите пагански обичаи кои ден денес се негуваат во ова познато печалбарско село.

АТРАКТИВНОСТ

Ова познато струшко село преку цела година живее со карневалот и за карневалот. На 13 и 14 јануари, како и се-

Пишува: **Милева ЛАЗОВА**
Фото: **Анастас КУШКОСКИ**

Познатата вевчанска изрека: "Каде и да си, за Василица дома да си" и оваа православна Нова година беше единствената патеводителка за Вевчани, село во кое по 1.400-ти пат беше отворен традиционалниот вевчански карневал. Сите што се надвор од селото, кои долги години живеат насекаде во светот, дојдоа во родното место за да бидат актери или сведоци на овој голем настан кој се одржува секоја година на 13 и 14 јануари.

Како и секоја година класичната церемонија беше отворена со карневалското дефиле кога насобраните имаа можност да видат повеќе стотини маскирани вевчанци од Горна и Долна Маала на чело со "зетот, невестата, попот и неизбежниот Глупав Август" кои продефилираа со свирки

ВАСИЛИЧАРСКИТЕ МАСКИ

која православна Нова година, така и оваа, и домаќините и гостите весело чувствуваат. Со векови карневалот му го давал основниот белег на животот на ова дримколско село сместено во подножјето на Јабланица. Неговите основни пораки се новото лето да се дочека со радост, здравје и берикет, да се изгонат злите духови и да се исмеат сите особини на луѓето и на тој ден, барем под маските, да се почувствува

она што се посакувало во реалниот живот - да се биде среќен, весел и радосен. Карневалот е отворен театар, при што учесниците во него имаат директна комуникација со публиката. Маските се импровизација на одредена тема. Тие на ироничен, саркастичен начин, се коментар на одредени настани или појави во општеството и природата. Карневалот има своја мистичност со чување на тајната на маска-

та до последниот момент. Во него официјално не учествуваат жените. Нивното тајно маскирање, особено во поново време, му дава уште поголема мистика и убавина на карневалот, бидејќи девојките тоа го прават во текот на ноќта. Маските на ниту еден карневал не се повторуваат. Секоја година вевчанските василичаринатпреварувајќи се измислуваат нови и сè поатрактивни маски. Тие ја отсликуваат целата година во зависност од тоа што ги карактеризирало 12-те месеци што изминале.

Покрај традиционалните маски кои се главен декор на секој карневал во центарот на вниманието секоја година е некој политички настан што ја одбележал годината што изминува. Највпечатливи во многубројната карневалска поворка беа групата попови кои на сатиричен начин, носејќи натписи на грбот "грчка православна црква Архиепископ Куракис", "Павле, Свети Јован" и извикувајќи "Напред црква" ги прикажаа актуелните немили збиднувања во Македонската православна црква.

Исто така, на потсмев беа земени меѓународната заедница, пред сè САД и Европската унија. Во долгата колона можеше да се забележи карта на Македонија на која пишуваше "Меѓународна олеснувачка", а пред неа со знамиња на САД и Европската унија весело играа маскирани лица со ликови на некои лидери на Албанците. Горно-

малците беа маскирани во облека направена од американското знаме и носеа маски на некои диви животни.

СИМБОЛИ

Меѓутоа, на секоја прослава неизбежни се неколку традиционални маски кои не се менуваат и ја предводат карневалската колона. Тоа се маските на зетот и невестата, на музичарите, на Глупавиот Август и на ѓволите. Особено е карактеристична маската на Глупавиот Август. Обично неговата улога ја прифаќаат млади луѓе, полни со енергија, бидејќи тоа го бара самиот лик. Глупавиот Август настапува со дозирана агресивност во заштита на зетот и невестата (символот на плодноста), а со публиката комуницира само со крикови и движења. Оваа маска се јавува од времето на антиката како своевидна пародија на тогашните владетели.

Наспроти овие маски, во далеку поголем број се актуелните маски кои се јавуваат само еднаш. За време на карневалот "василичарите" ја имаат сета слобода и занес во која до израз доаѓа креативноста на духот, смислата за импровизација и критикување и иронизирање на негативните општествени појави.

Се маскира секој по своја волја, се пеат "прости" песни. Василичарите јадат и пијат во неограничени количини, се исмејуваат, се навредуваат, кажуваат несолени шеги, но само додека се под маските. Всушност, луѓето тогаш го покажуваат своето "второ лице" - можеби вистинското - и се ослободуваат од насобраната негативна енергија од изминатата година за следната - да им биде успешна и среќна.

ВАСИЛИЧАРСКА ЕУФОРИЈА И ВО ПОДГОРЦИ

Покрај традиционалниот карневал во Вевчани, идентична манифестација, но со помала масовност, се одржува и во соседното село Подгорци. И оваа година, како и многу други изминати години, 13 и 14 јануари Свети Василиј или Стара Нова Година се двата дена кога подгорчани и Подгорци го отсонуваат она за што сонувале цела година.

Како и во Вевчани, покрај традиционалните пагански маски, подгорчани преку новите маски ги прокоментираа сите настани и личности од јавниот живот кои биле забележани во изминатата година. Не изостанаа и состојбите во здравството, а актуелни беа и маските со кои се коментираше расколничката еуфорија што ја зафати МПЦ.

фото: Стојан КУКУНШЕШОСКИ